

Za gospodarje

Maribor, dne 13. decembra 1933.

Urejevanje našega denarništva.

Vlada je izdala, kakor smo že poročali, več uredb o ureditvi denarništva. »Službene Novine« v Beogradu so te uredbe že objavile, ki jim je namen, da bi se z njihovimi določbami ozdravili naši denarni odnošaji. Brez ozdravljenja denarnih odnošajev ni mogoče ozdravljenje naših sedanjih gospodarskih razmer.

Uredba o zaščiti denarnih zavodov.

Bistvene njene določbe so naslednje: Vsak denarni zavod, kateremu je bila dovoljena odložitev plačil v smislu čl. 7 zakona o zaščiti kmeta od 19. apr. 1932, ali kateri je izkoristil uredbo o ureditvi izplačevanja vlog od 26. decembra 1932, je dolžan, da v roku od treh mesecev od časa, ko stopi v veljavo ta uredba, predloži ministru za trgovino in industrijo prošnjo: a) da se mu odobri odložitev plačil; ali b) da se mu odobri sanacija; ali c) da se mu dovoli izvenstečajna likvidacija zavoda. Po uveljavljenju te uredbe lahko torej predloži tako prošnjo vsak denarni zavod, ki je zašel v plačilne težkoče. Ako zavodi, ki so se poslužili člena 5, v teku omenjenega roka ne napravijo te prošnje, preneha zanje zaščita v smislu tega zakona. Tej prošnji se priloži bilanca in načrt za sanacijo zavoda. O prošnji odloči ministrski svet na predlog ministrskega odseka (ministrov trgovine, pravde in financ). Pred rešitvijo te prošnje lahko odredi minister trgovine pregled denarnega zavoda. Ako zavod ne prosí sanacije, pa ni aktiven, bo ministrski svet odredil likvidacijo zavoda. Minister trgovine lahko postavi komisarja zavodu, kateremu se je odredilo izvenkonkurzno prenehanje poslovanja. Poostrene so tudi kazni za slabe upravnike, za katere se določa največja kazen v znesku 200.000 Din.

Določitev obrestne mere.

Ta uredba določa, da morajo denarni zavodi na področju vsake banovine v roku meseca dni, ko je izšla ta uredba, določiti najvišjo obrestno mero za posojila in vloge. Najvišja obrestna mera, ki se bo določila za vsako banovino posebej, sme biti za posojeni denar za 5% višja kakor eskomptna mera Narodne banke. Obrestna mera Narodne banke znaša 7,5%, torej $7 + 5 = 12,5\%$. Za vloge pa znaša 1% pod eskomptno obrestno mero Narodne banke, torej 6,5%.

Zmanjšanje upravnih stroškov.

S posebno uredbo se določa za denarne zavode, ki so pod zaščito, znižanje upravnih stroškov do najmanjše mere, ki je mogoča. Omogočena je tudi nova ureditev plač nameščencev. Zavod lahko razveljavi vse pogodbe s svojimi službenci na šestmesečni rok. Slična uredba je tudi izšla za gospodarska podjetja.

Ljudski pravnik.

Poroka italijanskega državljana z italijansko državljanjo. P. J. G. Ste polnoletni in samski ter italijanski državljan slovenske narodnosti. V najkrajšem času se boste poročili s Slovenko italijanska državljanjo. Radi bi vedeli, če se morete tu poročiti in kake listine morate za to imeti. — Pri nas se boste mogli brez nadaljnega poročiti, ako imate za sklenitev poroke vse pogoje, ki jih zahteva od nas italijanski zakon. Ne bo Vam treba hoditi v Italijo sklepat zakona. Na vsak način boste rabili: rojstni in krstni list, samski list in potrdilo o italijanskem državljanstvu. Vse drugo boste natančno zvedeli pri svojem domačem župniku. Obrnite se kar nanj in Vam bo že on vse povedal. Stroškov ne boste imeli s tem toliko, da bi se radi njih ne poročili, oziroma da bi poroko zopet odložili. Za sklenitev poroke pri nas ne odločuje

slovenska narodnost, marveč je važno le to, katero državljanstvo imata oba zaročenca. Edinole predpisi italijanskega prava pridejo pri Vas v poštev, ki se pa po našem mnenju glede ženitovanjske sposobnosti ne bodo ločili od naših, tako da bo stvar šla od rok hitro in brez večjih težav.

Posledica dvakrat prodane krave. P. R. Bg. Vaša žena je nekemu kupcu prodala kravo za 600 Din. Čeprav nista segla v roko, je kupec po sili pustil 100 Din na mir. Poleg kupca je bil navzoč še en kupec. Ko je prvi kupec odšel, je pa drugi silil na kupčijo. Ker je močno silil, je prišlo do kupčije in je dal za kravo pravtako samo 600 Din. Drugi kupec je nato kravo odgnal. Žena se je pri sklenitvi kupne pogodbe dogovorila, oziroma si izgovorila, da mora drugi kupec trpeti vse stroške, ki jih bi povzročil morebiti prvi kupec, ali pa mora dati kravo nazaj. Prvi kupec je zadevo izročil odvetniku, kjer ste morali plačati dvojno aro (200 Din) in še stroške. Drugi kupec sedaj neče ničesar slišati o povračilu škode in tudi noče vrniti krave. Vprašate, ali lahko drugega kupca tožite na plačilo škode (300 Din), ali da Vam vrne kravo. — Vaša žena kot lastnica je ravnala silno neprevidno. Za sklenitev kupne pogodbe zadostuje, da sta si prodajalec in kupec edina glede predmeta, ki se prodaja in glede cene, to je kupnine, ki jo bo moral plačati kupec. Ker se ni stavil pri sklenitvi pogodbe s prvim kupcem noben pogoj, zlasti ne, da velja pogodba šele pod pogojem, ako boste v določenem času kupili kravo-mlekarico in ker ste določili kravo in njeno ceno, je bila kupna pogodba pravilno in dokončno sklenjena, to je, Vaša žena ne bi smela krave še enkrat prodati, ker je bila ista že prodana in je bila žena vezana na to prvo pogodbo. Vseeno je, če si nista kupec in žena segla v roko, ker se tega po zakonu ne zahteva za veljavnost kupne pogodbe in pravtako ne igra nobene vloge, če je prvi kupec pustil 100 Din kot aro po sili na Vaši mizi. Sicer ste pa ta znesek po njegovem odhodu itak sprejeli, ker mu ga niste vrnili. — Druga pa je stvar, ako bo Vaša žena mogla dokazati pred sodiščem, da je pri sklenitvi pogodbe z drugim kupcem izrečno dogovorila, da prodajalec le pod

tem pogojem, da bo ta drugi kupec, ki je bil navzoč, ko je prvi kupil in položil kot aro 100 Din, povrnil Vaši ženi morebitno škodo, ki ji jo bo napravil prvi kupec, ali pa da bo v tem slučaju vrnil kravo. V tem primeru je bila pogodba sklenjena pod pogojem in je drugi kupec dolžan povrniti škodo, oziroma vrniti kravo. Ta dogovor sicer ni točen, ker ni določeno, kaj ste upravičeni zahtevati najprej in če mora poleg krave plačati tudi še odškodnino. Po našem mnenju ima Vaša žena pravico, da toži na vrnitev krave. Kakšen bo uspeh za Vas, boste videli. Nam se zdi, da bote v tem slučaju sicer dobili kravo, vendar pa bote morali vrniti kupnino v znesku 600 Din drugemu kupcu. Koncem koncev bote morali v tem slučaju sami trpeti onih 300 Din, ki ste jih morali plačati prvemu kupcu. Najbrže je bil dogovor tak, da mora ostati Vaša žena brez škode, to je, da Vam on poleg kupnine še doplača znesek 300 Din, ali pa da vrne kravo in da si pridržite od kupnine 300 Din, ostanek kupnine v znesku 300 Din pa da bote morali vrniti. Torej: najprej na vrnitev krave; ako te krave drugi kupec nima, potem more Vaša žena tožiti edinole na povračilo škode v znesku 300 Din. Ali pa bo Vaša žena dokazala pri sodišču resničnost svojih trditev, Vam ne moremo svetovati. Edinole to moremo s sigurnostjo reči, da se brez nevarnosti in škode more vsaka stvar prodati le enkrat in da je vsak prodajalec vezan na končnoveljavno sklenjeno kupno pogodbo s prvim kupcem. Vsaka sklenjena pogodba mora držati tako, da more z našim pregovorom reči: drži kot mož beseda.

Posledica nepremišljene kupčije. P. R. Bg. Vaša žena je prodala svoj vinograd. Najprej je prišla se pogajati sestra, oziroma svakinja onih, ki sta drugi dan kupila. Žena je na to šla v ono hišo, kjer so pili in so se domenili za določeno ceno ter da bodo šli takoj prihodnji dan delat pismeno pogodbo. Vi niste bili doma. Žena je bila prihodnji dan od zadržitega alkohola še čisto zmešana. Žena je prodala sestri, oziroma svakinji. Ta pa ni šla pogodbe delat, marveč ona druga dva; rekla sta, da zaradi tega, da ne bo treba dvakrat plačevati stroške ter pristojbin za prenos. Pri napravi pogod-

be nista izplačala vse kupnine. Sedaj pa nočeta ostanaka plačati in pravita, da ne bota plačala, ker nista dolžna z ozirom na to, da nista onadva sklepala pogodbe, marveč sestra, oziroma svakinja; ta pa zopet noče plačati, ker pravi, da ni ona napravila pogodbe, marveč oba zakonca. Vprašate, če je pogodba veljavna in kaj morate napraviti. — Dvomimo, da bi se žena ne zavedala drugi dan, kaj je delala in s kom je napravila pogodbo. Ako Vaše navedbe odgovarjajo resnici, je po našem mnenju treba Vašo ženo preklicati, ker vendar ne gre, da bi v svojem veselju, od alkohola povzročeni stanju prodajala premoženje pod ceno. Glede stvari je pa merodajna cena, kakor je do ločena v pisni pogodbi. Ako še kupca nista plačala celega v pisni kupni pogodbi naznačenega zneska, ju Vaša žena k temu lahko prisili s tožbo. Ako je kupna pogodba bila sklenjena po 20. 4. 1932, bo kupnino tudi lahko izterjala z izvršbo od kupecev. Ako pa sta kupca izplačala že celotni znesek kupnine, kakor je naveden v kupni pogodbi in ako je doma žena z ono žensko dogovorila večji znesek, a za to kupca nista vedela niti tisti dan niti ob zapisu kupne pogodbe, tedaj tudi ne bo mogla žena od kupecev ničesar več izterjati, ker smo mnenja, da se je drugi dan ob zapisu kupne pogodbe zavedala, da dela pogodbo s tem in to, ne pa z ono žensko, ki je na domu sklepala pogodbo, da je oni, ki je delal pogodbo, isto prečital vsem in da je žena pisмено napravljeno pogodbo tudi podpisala ter da je morala svoj podpis overiti pri notarju ali na sodišču. Pogodba bo tedaj le veljavna; samo več premissiženosti in previdnosti bi svetovali, kadar bota Vaša žena ali Vi sklepali kupčije te ali one vrste. Sami si morate pomagati tako, kakor si tudi drugi znajo in vedo. Pamet je treba rabiti na pravem koncu. V bodoče sklepajte za ženo Vi pogodbe in glejte, da bote dosedanje gospodarske neuspehe popravili v zadovoljstvo obeh; sebe in svoje žene.

Vprašanja in odgovori.

H. J. M. Kdaj dobim denar iz posojilnice? — Vlada je zaščitila dolžnike kmetov, da plačajo tekom 12 let. Torej poso-

vilnica tudi ne more izterjati preje. Vsi denarni zavodi bodo najbrže zaščiteni najpreje za 5 let, da se jih ne bo moglo tožiti.

I. K. M. Kje je gozdarska šola? V Mariboru, Vrazova ulica, še obstoja, vključno temu, da so jo hoteli že opustiti, ker ni sredstev.

M. Z. v K. Ali kot mali obrtnik moram zgradarino plačevati? — Obrtniki niso oproščeni za svoje lokale tega davka.

M. Z. v D. j. Imam holandsko šofersko legitimacijo. Ali mi zadostuje? — Morate jo dati vidirati pri nas, ako boste vozili po Jugoslaviji z našimi avtomobili.

F. V. v R. Imam patentno škatljo, ali je drago isto patentirati? — Takih izumov je polno naokrog in ne boste nikdar toliko škatelj prodali, kakor Vas je patent stal.

V. Ž. v V. Smę vsakdo v mestu na ulici kovanje pečii? — Ne, mora imeti dovoljenje od mestne občine.

A. H. v Rt. Koliko je carine na aparat do Rmk 60.—? — Ker ne vemo kak aparat, ne moremo dati točnega odgovora. Računajte vsaj 50 odstotkov od nakupne cene.

R. T. v P. Kak je naslov g. podbana? G. dr. Otmar Pirkmayer, podban, Ljubljana, banska uprava.

P. Š. v D. Ali lahko tožim, če nisem dobil tako močne pijače kot sem jo kupil? — Glede pijače je tako: Imeti morate vzorec, ki je bil zapečaten. Imeti morate stehtano, koliko je bilo alkohola, le samo okus ne zadostuje. Vsega tega nimate, piti bote morali lahko pijačo. Drugič bodite pri pretakanju poleg!

K. O. v S. Ali lahko vsak fant dobi gostilniško obrt? — Ne, mora biti tudi izučen, potem šele dobi osebno pravico.

Isti: Ali smem v inozemstvo, ko nisem še vojakov odslužil? — Za trajno ne, sicer se vas smatra za dezerterja, ako pridete nazaj. Sicer pa se informirajte glede dokumentov na srezkem načelstvu.

F. B. v G. Ali moramo res rentnino plačati od obresti, ki jih nihče ne plačuje? — Res, za vse odstotke, ki so knjženi, se mora plačevati rentni davek. Ali pa dokažite, da so trajno izgubljeni in jih izknjižite! V Vašem slučaju pa davkarji dokažite, da od odstotki še ne tečejo in v tem slučaju še ni rentnega dav-

ka. Potrđilo sodišča pokažite na davčni upravi in dajte na zapisnik svojo pri- tožbo.

Š. M. v B. Kje je sedež Bata? — Sedež Bata tvrđke je v Zlinu na Češkem. Za Jugoslavijo pa je Borovo.

K. Š. v B. Kako je z brezobrestnim po- sojllom neke zadruge? — Nič ni! Poslo- vanje ustavljeno. Velja za vse, ki so vpra šali v tej zadevi!

M. V. v P. Sin bi rad bil mehanik, kje se mora izučiti? — Ako hoče biti elek- tromehanik, ki bo električne luči nape- ljaval, pri kakem inštalaterskem podjet- ju. Vstopiti mora kot vajenec, Nam ni znano za kako tako mesto.

R. A. v V. Ali lahko znižam svoto za- varovalnine? — Lahko, ako dokažete, da se je vrednost znižala, kar se je. Po- vsem odstopiti pa ne boste mogli.

M. Š. v P. Ali moram biti kot kolarski pomočnik pri zavarovanju zoper bole- zen? — Morate biti! Sicer pa je to v Va- še dobro. Pišite na OUZD v Ljubljano.

J. R. v J. Ali smem vzeti vino soseda v svojo klet in sem dolžen javiti? — Ste dolžni javiti. Najbolje, če nočete javiti, pa je, da napravite najemno pogodbo, s katero je vaš sosed vzel celo vašo klet v najem.

Razna obvestila.

Zborovanje lesnih trgovcev. Sekcija lesnih trgovcev pri Združenju trgovcev za srece Celje, Gornjigrad in Šmarje pri Jelšah v Celju, je skicala za soboto dne 16. t. m. zbor vseh v sekciji včlanjenih trgovcev. Zbor se vrši v prostorih Čital- nice v Narodnem domu v Celju s pri- četkom ob 9. uri predpoldne.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg dne 9. decembra 1933. Pripeljanih je bilo 128 zaklanih svinj, cene mesu po 10—11 Din, špehu 11—13; pripeljanih je bilo: 1 voz sena po 38 Din za 100 kg, 1 voz pšenične slame po 30, 1 voz ržene slame po 27; pšenice 16 vreč po 1.50, rži 6 po 1.25, ječmena 12 po 1, koruze 18 po 1—1.25, ovsa 14 po 0.75, prosa 12 po 1.25, ajde 5 po 1, ajdovega pšena 4 po 3—4, fižola 14 po 2.50—3; krompirja 4 vozovi s 37 vrečami po 0.75

do 1, čebule 2 voza s 14 vrečami po 1.50 do 2, cene česnu 6—8, zelju glavi 0.75—1, zelju kislemu kg 4, repi kisli 2, jabol- kom 4—8, hruškam 5—7, slivam suhim 8—12, orehom celim 9—10, luščenim 30—32, kostanju 2, mleku 1.75—2.25, maslu surovemu 20—24, čajnemu 30—32, ku- hanemu 28, siru domačemu 5—6, jajcem 1—1.25. Kokoši 193 po 20—30, piščancev 878 po 25—60 (par), gosi 6 po 40—60, pu- ranov 92 po 35—70, rac 12 po 20—25, do- mačih zajcev 13 po 5—20 Din.

Mariborski svinjski sejem 7. 12. 1933. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 68 svinj, cene so bile sledeče: Mladi pra- šiči 304 mesece stari komad 200 do 250 Din, 5—7 mesecev stari 300 do 360 Din, 8—10 mesecev stari 400 do 550 Din, 1 le- to stari 600 do 700 Din, 1 kg žive teže 6 do 7 Din, 1 kg mrtve teže 8.50—10 Din. Prodanih je bilo 34 komadov.

Ptujski živinski sejmi. Konjski in go- veji sejem z dne 5. t. m. je bil radi na- stalega mraza slabo obiskan. Prignanih je bilo 365 glav in sicer 133 krav, 52 te- lic, 68 volov, 12 bikov in 99 konj. Od te- ga je bilo prodanih 173 glav. Cene za 1 kg žive teže: krave 2—3.75, telice 3—4.50, voli 3—4, biki 2.50—3.50 Din; konji po kakovosti od 700 do 2700 Din. Svinjski sejem dne 6. t. m. je bil istotako slabo založen. Prignanih je bilo 134 ščetinar-jev, prodanih pa 42; cene so nekoliko pa- dle in sicer so bile: prolenki, pršutarji in polmastne svinje za 1 kg žive teže 6—7 Din, prasci 6—12 tednov stari 100 do 275 Din komad.

Mesne cene v Mariboru. Volgovsko me- so I. vrste 1 kg 10 do 12 Din, volovsko meso II. vrste 8 do 10 Din, meso od bi- kov, krav in telic 5 do 7 Din, telečje meso I. vrste 14 do 16 Din, telečje meso II. vrste 10 do 12 Din, svinjsko meso sveže 10 do 16 Din.

Nov vozni red

(železniških in avtobusnih prog)

veljaven od 8. oktobra 1933, cena 2 Din (po pošti pošljite znamke za Din 2.50 pri naročilu) dobite v

Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

